

Ehdotus A 1958/UVN
Käsittelijä Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta

Mietintö jäsen ehdotuksesta A 1958/UVN, joka koskee tasa-arvoista ilmastopolitiikkaa

Hyvinvointi Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että analysoidaan ja arvioidaan menettelytapoja ja ilmastotoimia tasa-arvonäkökulmasta.

että eriytetään kulutustottumuksia ja -tapoja sekä erilaisten poliittisten päätösten vaikutuksia koskevat tilastotiedot sukupuolen mukaan.

että huomioidaan tasa-arvonäkökulma laadittaessa uusia ilmastoalaa koskevia ehdotuksia.

että otetaan huomioon miesten, naisten, poikien ja tyttöjen erilaiset edellytykset ilmastonmuutokseen sopeutumisessa.

että varmistetaan naisten vaikutusmahdollisuudet ilmastosiirtymän kaikilla osa-alueilla niin kansainvälisissä neuvotteluissa kuin kansallisessa politiikassa.

Taustaa

On hyvin tiedossa, miten ilmastonmuutos vaikuttaa naisiin, mutta asiasta on puhuttu vain vähän. Pohjoismaiden neuvoston julkaisemasta raportista käy ilmi, ettei tasa-arvonäkökulmaa oteta huomioon laadittaessa suunnitelmia siitä, miten ilmastokriisiä tulisi käsitellä.

Pohjoismaat ovat edenneet pitkälle tasa-arvon alalla ja useimmilla politiikan aloilla sovelletaan tasa-arvonäkökulmaa. Ilmastopolitiikan osalta asia ei kuitenkaan ole yhtä selvä.

Elinehtojen muuttuminen ilmastonmuutoksen myötä osuu rajusti sekä miehiin että naisiin. Globaalilla tasolla ilmastonmuutoksesta kärsivät kaikkein eniten köyhyydessä elävät naiset. Miehet ja naiset vaikuttavat hyvin eri tavoin kasvihuonekaasujen syntyyn omilla kulutustottumuksillaan ja elämäntavoillaan. Tutkimukset osoittavat, että kestävä kehitys etenee nopeammin maissa, joissa sukupuolten välinen tasa-arvo on toteutunut paremmin.

Miesten ja naisten elintavat eroavat toisistaan myös Pohjoismaissa, minkä seurauksena myös ilmastovaikutuksissa on eroa. Ruotsissa miesten yksityisistä liikennetottumuksista aiheutuu kaksi kertaa niin paljon hiilidioksidipäästöjä kuin naisten. Jos miehet esimerkiksi käyttäisivät samoja kulkuvälineitä kuin naiset, laskisivat henkilökuljetuksista aiheutuvat päästöt Ruotsissa melkein 20 prosentilla ja autoilu olisi jo laskenut sille tasolle, jota arvioidaan tarvittavan ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä.

Myös ilmastomuutokseen suhtautumisessa on eroavaisuuksia. Naiset pitävät ympäristöasioita tärkeämpinä kuin miehet, mikä näkyy sekä arvostuksissa että toiminnassa. Miesten ja naisten välisten erojen vähentämiseksi on tärkeää huolehtia siitä, että naiset ovat mukana tekemässä päätöksiä. Jotta ilmastosiiirtymä onnistuisi, on huomioitava sekä miesten että naisten oikeudet.

Pariisin sopimuksessa todetaan, että ilmastosiiirtymässä on otettava huomioon ihmisoikeudet ja tasa-arvon edistäminen. Esimerkiksi osapuolten ilmastomuutokseen sopeutumista koskevassa työssä tulisi ottaa huomioon tasa-arvonäkökulma. Pariisin sopimuksessa todetaan myös, että päästövähennykset on paitsi tehtävä, ne ovat myös toteutettavissa kestävän kehityksen puitteissa pitäen tasa-arvoa yhtenä tavoitteena Agenda 2030:n mukaisesti.

Tasa-arvo on ollut osa ilmastopimusta vuodesta 2001 alkaen, ja nykyään se on COP-kokouksissa pysyvä asialistan kohta. Tasa-arvosuunnitelmassa (Gender Action Plan, GAP) on viisi painopistealuetta:

- kapasiteetin kehittäminen, tiedon levittäminen ja viestintä
- tasa-arvoinen edustus, naisten osallistuminen ja johtajuus
- yksimielisyys
- tasa-arvonäkökulman sisällyttäminen toteutukseen ja resurssien jakamiseen
- seuranta ja raportointi.

Valiokunnan näkemykset

Enemmistö valiokunnan jäsenistä asettuu tukemaan ehdotusta. Valiokunnan mielestä tasa-arvon on oltava osa ilmastopolitiikkaa, ja se pitää tärkeänä, että juuri Pohjoismaat tekevät työtä tasa-arvoisen ilmastopolitiikan saavuttamiseksi.

Tórshavnissa 8. huhtikuuta 2024

Annette Holmberg-Jansson (MSÅ)

Johan Hultberg (M)

Guðmundur Ingi Kristinsson (Ff)

Johan Dahl (Sb)

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp)

Mikko Ollikainen (r.)

Eva Lindh (S)

Anna-Kristiina Mikkonen (sd.)

Kirsti Leirtrø (A)

Jette Gottlieb (EL)

Tobias Drevland Lund (Rødt)

Varauma

Konservatiivinen ryhmä ja Vapaa Pohjola esittävät ehdotukseen varauman vedoten siihen, että ehdotuksen sisältöä on jo otettu huomioon Pohjoismaiden ministerineuvoston tällä alalla tekemässä työssä ja että tasa-arvoinen ilmastopolitiikka on ollut teemana YK:n ilmastoneuvotteluissa (COP). Varauman esittäjät katsovat myös, etteivät ne voi asettua tukemaan ehdotusta, joka ei tarpeeksi selvästi edistä pohjoismaista hyötyä.

Konservatiivinen ryhmä ja Vapaa Pohjola suosittavat tämän pohjalta,

- että Pohjoismaiden neuvosto ei jatka tasa-arvoista ilmastopolitiikkaa koskevan jäsen ehdotuksen A 1958/UVN käsittelyä.

-

Tórshavnissa 8. huhtikuuta 2024

Tone Wilhelmsen Trøen (H)

Anne Kristine Linnestad (Høyre)

Mikkel Bjørn (DF)

Pia Sillanpää (ps.)